

Milí čtenáři,

omlouváme se, že tentokrát se Ďáblík zdržel. Letošní léto totiž vůbec není odpočinkové alespoň pro nás, kteří se věnujeme energetice. Vypadá to totiž, že po letech Česko zase dostane zbrusu novou státní energetickou koncepci. Ta stávající je z roku 2004 a přeci jen již neodpovídá době. Způsob zvolený novým ministrem Kubou k prosazení jeho návrhu ale připomíná přípravu vánočního dárku, který má zůstat překvapením. Trochu navnadit (viz titulky jarních novin postupně odhalující názory ministra: podporujeme dva nové reaktory v Temelíně; chceme dva bloky v Temelíně a třetí v Dukovanech; kromě tří atomových reaktorů budeme hledat místo pro novou jadernou elektrárnu), ale zároveň zmást ukázkou obalu krabice, ve které je přichystaný dar uschován. Po tiskové konferenci ministerstva průmyslu z konce července očekávají mnozí kromě jaderného boomu také konec spalování uhlí, úsporu peněz ve sféře obnovitelných zdrojů, ale přitom střechy posázené solárními panely a bezpečně zajištěné energetické zdroje přinejmenším do roku 2040.

Ministr Kuba však z balíčku s názvem energetická koncepce České republiky neukázal novinářům všechno a nejproblematictější část raději zabalil do jiného boxu – surovinové politiky. Snížil tím riziko prozrazení. A na připomínky před projednáním vládou dal ostatním ministrům jen 10 pracovních dnů v době vládní dovolené. A hlavně, nenechal nahlédnout těm, kteří dárek dostanou – občanům, starostům, malým firmám apod. To až přijde čas.

Tak jen aby se ministerstvo průmyslu strefilo do jejich vkusu. Při rozbalování přichystaného dárku budou nepochybně překvapeni. Divit převelice se po všech slibech této vlády budou v Horním Jiřetíně a Černicích. Zásoby pod jejich domy se neodepíší, ale naopak se dozví, že: „kroky nezbytné k přípravě využití části uhelných zásob za dnešními územně ekologickými limity je třeba realizovat nejpozději do roku 2016“. Spotřeba hnědého uhlí totiž podle návrhu koncepce oproti dnešku sice výrazně poklesne, ale ne zase o tolik, o kolik by mohla.

Podobný údiv nastane v Beskydech, kde má dostat zelenou průzkum ložiska černého uhlí směřující k jeho vytěžení. Po té, co stát již roky mluví o konci těžby uranu v Česku, budou překvapeni na Jihlavsku, kde se má pod Brzkovem a Věžnicí začít kutat uran a neméně pak na Liberecku, kde ministerští zvažují obnovu chemického loužení uranu v podzemí. Divení nastane i v obcích, u nichž má vyrůst hlubinné úložiště vyhořelého jaderného paliva – má o něm totiž být rozhodnuto již do roku 2015. Dozajista zaskočení budou také v místě, které bude vybráno pro třetí českou jadernou elektrárnu.

Obsah dárku doslova vyrazí dech spotřebitelům elektřiny, až na vyúčtování najdou novou položku – podpora elektrické energie z jaderných elektráren. Od vlády, která chce zastavit podporu čistých obnovitelných zdrojů energie, protože zdražují elektřinu, a nahradit ji dotacemi jaderným reaktorům, které trvale zdražují, to bude vsutku nečekané.

Dozajista, abychom se vyvarovali „zkažených Vánoc“, se snažíme přichystaný balíček pořádně odkrýt a ministru Kubovi naznačit, že o taková překvapení nestojíme. Na dalších řádcích najdete, jak tomu pomoci.

Edvard Sequens

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

České uranové prokletí	str. 3
Mrtví brouci z ministerstva životního prostředí	str. 6-7
Trnitá cesta k Ekoškole – stálo to za to!?	str. 12-14
Pozvánky na akce	str. 17-18

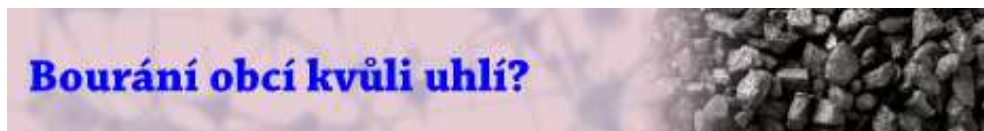
Kubovy plány odmítají ekologické organizace i dotčené obce

Nevládní organizace spolu se starosty obcí ohrožených plány ministra Kuby v energetice představili webový portál <http://www.energetickakoncepce.cz>, který umožňuje připomínkovat návrh Státní energetické koncepce a Surovinové politiky ČR. Občané se tak ještě před rozhodnutím vlády, plánovaným na konec srpna, mohou vyjádřit například k bourání obcí kvůli těžbě uhlí, budování nových jaderných elektráren nebo k rozšiřování těžby uranu. Připomínky, které lidé podají, budou automaticky odesílány všem ministrům Nečasovy vlády.

Na portálu se mohou lidé seznámit s obsahem a riziky plánu na rozvoj energetiky ČR v příštích třiceti letech, který ministr Kuba představil minulý týden. Zástupci organizací a obcí považují Kubův plán za návrat do minulého století. Vytýkají mu, že ignoruje potenciál energetických úspor, implicitně počítá s utlumením rozvoje obnovitelných zdrojů a konzervuje závislost energetiky na uhlí, ropě a jádru. Plán podle nich také nezajistí dlouhodobou konkurenceschopnost a udržitelnost energetiky v České republice.

Kontroverzními body Kubova plánu jsou zejména:

- Prolomení dosud platných limitů těžby hnědého uhlí a likvidací obce Horní Jiřetín a osady Černice
- Průzkumná těžba v chráněné krajinné oblasti Beskydy (důl Frenštát)
- Otevření nových uranových dolů na Jihlavsku a úvahy o obnově chemické těžby uranu na Liberecku
- Zrušení fungujícího systému podpory obnovitelných zdrojů elektřiny a utlumení jejich dalšího rozvoje
- Zavedení dotací pro elektřinu z nových atomových reaktorů ve formě garantované ceny.
- Plán na stavbu tří nových reaktorů (v Temelíně a Dukovanech) a nové jaderné elektrárny

Vláda nesmí konečnou podobu obou koncepcí schválit bez vyhodnocení jejich vlivů na životní prostředí a předchozího připomínkování veřejností. Přestože ani jeden z těchto procesů dosud neproběhl a rekordně krátkou dobu na připomínkování koncepce dostala i ostatní ministerstva, chystá se vláda o návrzích ministra Kuby fakticky rozhodnout již na konci srpna.

Jan Šrytr z Ekologického právního servisu řekl: „Otevírání uranových dolů, budování nových reaktorů nebo likvidace obcí kvůli uhlí se přímo, nebo nepřímo dotkne všech občanů České republiky. Ministerstvo svým postupem v zásadě eliminuje možnost diskuze nad obsahem těchto koncepcí a ignoruje i legislativní požadavky na zapojení široké veřejnosti. Vytvořením webu www.energetickakoncepce.cz se snažíme tento postup částečně napravit a umožnit lidem vyjádřit názor v době, kdy ještě může ovlivnit výsledné rozhodnutí.“

Místostarosta Horního Jiřetína Vladimír Buřt konstatoval: „Je sice pěkné, že pan ministr Kuba tvrdí novinářům i kolegům, že počítá se zachováním limitů těžby a našeho města, ale jím předložená surovinová politika bohužel navrhuje pravý opak. Pan Kuba má odvalu svůj návrh předložit ministrům vlády, která si zachování územních ekologických limitů a trvalou ochranu obcí ohrožených těžbou vetkla přímo do koaliční smlouvy a programového prohlášení. Pokud mu to projde, je to skoro na defenestraci.“

Jiří Kořínek, starosta obce Janův Důl, řekl: „Po zastavení těžby uranu v devadesátých letech došlo v Podještědí k přirozené obnově normálního rozvoje obcí a turistického ruchu. Nyní po dvaceti letech nám návrh surovinové politiky hrozí obnovou těžby. A opět drastickou metodou chemického loužení. My, starostové dotčených obcí, se spolu s místními obyvateli stavíme proti.“

Jan Rovenský z Greenpeace ČR doplnil: „Asi nejstrašnější je, že devastace plánovaná ministrem Kubou je úplně zbytečná a hlavní prospěch z ní budou mít těžební a energetické firmy. Ekologické organizace představily v posledních letech hned dva konkrétní, důkladně propočítané a detailní plány, jak zajistit hospodářský rozvoj a energetickou soběstačnost ČR bez uhlí i bez jádra – Chytrou energii a Energetickou [r]evoluci. Ministerstvo však při přípravě svých plánů naše návrhy zcela a bez vysvětlení ignorovalo.“

Tisková zpráva nevládních organizací a obcí

Napište ministrům, že o další uhelné a uranové doly, nové reaktory s garantovanou výkupní cenou a silnější ČEZ nestojíte. Pomozte změnit českou energetickou budoucnost. Rozhoduje se o vašem účtu za energie.

Do konce srpna!

www.energetickakoncepce.cz

České uranové prokletí

Ještě před schválením energetické koncepce se vláda v červenci věnovala tuzemské těžbě uranu. Ministr průmyslu Kuba předložil návrh na posouzení možnosti zahájení nové těžby na ložiscích Brzkov a Horní Věžnice v blízkosti Polné na Jihlavsku. Uvažováno je také nové chemické loužení uranu na Liberecku. Technologická agentura ČR již vyhlásila veřejnou zakázku za 6,7 milionu korun, která má zhodnotit možnosti takové těžby.

Sdružení Calla upozorňuje na vysoká environmentální rizika plánů ministerstva průmyslu zejména v oblasti podzemních zásob pitné vody a rovněž na vyvolanou potřebu mnohamiliardových investic ze státního rozpočtu na otevření dolů, technologii chemické těžby a rovněž rekonstrukci odkaliště K2 v Dolní Rožínce. Přitom jen na odstranění následků škod po chemickém loužení ve Stráži pod Ralskem během následujících třiceti let se vláda zavázala uhradit 31,3 miliardy korun. Tuzemský uran dnes nepokrývá ani polovinu potřeby provozu reaktorů v Dukovanech a Temelíně, která činí ekvivalent 610 tun uranu ročně.

K 1. 1. 2012 byly ověřeny zásoby na našem posledním dole v Rožně ve výši 338 tun, přičemž v roce 2011 se vytěžilo 224 tun. Vzhledem ke stále horší kovnatosti a tedy nutnosti těžít a na povrchu uložit více hlušiny a rmutu se zhoršují i dopady na životní prostředí a ekonomická rentabilita. I v případě, že množství těžitelného uranu v Rožně vzhledem k průzkumům drobně vzroste, posune definitivní konec těžby maximálně o několik let.

Na ložiscích Brzkov a Horní Věžnice je dle ministerstva celkem 3 100 tun uranu, což by zajistilo pouhých pět let provozu jaderné elektrárny Temelín a Dukovany. Průzkumná šachta v Brzkově je ale zasypána a zaplavena vodou. Ruda ke zpracování se má vozit na stávající úpravnu GEAM v Dolní Rožínce. Zdejší odkaliště však budou mít vyčerpanou kapacitu pro ukládání kalu a dalšího odpadu z úpravy do roku 2015. Na investice do přípravy těžby a na rekonstrukci odkaliště nemá státní podnik DIAMO vlastní prostředky, prodej uranového koncentráту zhruba pokrývá náklady na těžbu a zpracování.

Za třicet let chemické těžby uranu na ložisku Stráž pod Ralskem, které se nachází na místě jednoho z nejvýznamnějších zdrojů pitné vody v České republice, bylo do podzemí vtlačeno téměř 4,1 milionů tun kyseliny sírové, 320 tisíc tun kyseliny dusičné, 111 tisíc tun čpavku a 26 tisíc tun kyseliny fluorovodíkové. V současné době zůstává v oblasti cca 400 milionů m³ zamořených podzemních vod, což odpovídá jedenapůlnásobku Slapské přehradě. Celková rizika následků těžby mohou ohrozit zásoby podzemní pitné vody a zbytkové chemické roztoky ohrožují plochu o velikosti 160 km².

Splácet dluhy za drancování uranu budeme ještě desítky let. Dlouhé ruce jaderného průmyslu však již sahají po dalších miliardách na novou těžbu. V případě uranu je tvrzení o energetické soběstačnosti České republiky jen zástěrkou, protože jeho množství dnes nepokrývá ani polovinu potřeb provozovaných elektráren a palivo z něj vyrobit také nedovedeme.

Edvard Sequens

Václav Klaus na Temelíně

Prezident Václav Klaus navštívil 20. července 2012 Jadernou elektrárnu Temelín, aby tu na místě činu s ministrem průmyslu Martinem Kubou a předsedkyní SÚJB Danou Drábovou pohovořil o projektu nových reaktorů. Jihočeské matky a sdružení Calla mu poslaly otevřený dopis, kterým připomínají jeho dlouhodobý vztah s elektrárnou i ČEZem.

Vážený pane prezidente,

dnes si v Temelíně prohlížíte místo, kde by mnozí rádi viděli další dva atomové reaktory. S Vaším zalíbením ve štěpení atomu nepochybujeme, že Vám se ta představa obzvláště líbí. Jistě pod věžemi JETE cítíte hrdost, že to byla právě vaše vláda, která v březnu 1993 rozhodla o dostavbě elektrárny.

Vzpomenete si ještě, že jste tehdy ani neodpověděl na dopis starostů šesti desítek obcí ze Sdružení měst a obcí regionu JETE? Ti krátce po revoluci ještě věřili, že jejich hlas bude vyslyšen a proti dostavbě společným dopisem protestovali. Možná bylo zjištění, že stát si svou prosadí i proti jejich vůli, momentem, kdy na soužití s atomem začali rezignovat.

Nemyslíte, že teď po letech je čas prozradit, co Vás tehdy s Vladimírem Dlouhým ve Washingtonu přesvědčilo, že navzdory varování expertů jste svěřili dokončení elektrárny americké (dnes již ale japonsko-kazašské) firmě Westinghouse? Nemrzelo Vás to posléze, když se stavba začala prodražovat a její dokončení odkládat?

Jistě jako pečlivý člověk máte poznamenáno, že první blok Temelína měl být dokončen do konce roku 1995 a dostavba měla stát 68 miliard korun. Realita dalšího vývoje odhalila pravdivost argumentů, o něž jste své rozhodnutí opřel. Celkové náklady na dva temelínské reaktory se i se skladem vyhořelého paliva vyšplhaly na více než 110 miliard korun. Zásluhy za dokončení (a jako bonus svůj portrét vyvedený v oleji v elektrárně) si posléze v roce 2000 připsal Váš politický oponent Miroslav Grégr.

Nebojíte se, že podobně může dopadnout i stavba 3. a 4. bloku? Podíváte-li se okolo, vidíte zpoždování a zdražování – Olkiluoto, Flamanville, Vogtle ... Ba i ve Velké Británii zvažují, že si stavbu dalších reaktorů rozmyslí. Přeci jen kupovat reaktor EPR od Arevy pro elektrárnu Hinkley Point za 220 miliard korun za kus je poněkud luxusní špás. A věnovat ČEZu garantovanou cenu elektřiny z nové elektrárny, to je pro Vás jistě nepřipustnou socialistickou deformací trhu. Pro nás po šedesáti letech komerčního využívání atomu tedy rozhodně ano.

Předpokládáme, že se v návrzích na řešení dnes s paní předsedkyní Drábovou asi příliš neshodnete. Jak jsme po dvaadvaceti letech soužití s Vámi poznali, voláte po umenšování role státu. Kdežto paní předsedkyně s kolegou Pačesem a dalšími kolegy z poradní skupiny ministra Kuby ve svém závěrečném materiálu navrhuji: „jaderná energetika i jaderný výzkum musí být přímo řízeny státem“.

Zajímalo by nás, pane prezidente, co s odstupem soudíte o účelových argumentech o nedostatku elektřiny, pokud by se nepostavil Temelín, které tak často zaznívaly, až jim běžný člověk uvěřil. Česká republika dnes patří mezi největší vývozce energie v Evropě a exportuje dokonce více, než celou roční výrobu JETE. Přesně jak mnozí z nás tentokrát předpovídali. Dnes totiž obdobnou argumentaci slyšíme opět, ačkoliv dostupná data žádný blízký deficit elektřiny v Česku nesignalizují.

Závěrem bychom se rádi dotkli ještě jednoho problému, který v české politice narostl do nepříjemných rozměrů. Totiž prorůstání politiky s byznysem. Vaše rodina žel nastavovala standardy takového jednání. Livie Klausová byla s Vaším souhlasem jmenována do dozorčí rady ČEZu a sponzorské dary generálního ředitele ČEZ Martina Romana naplnily účty soukromého gymnázia vašeho syna. Nerozmluvil byste jim to dnes, když vidíte, jaký devastující dopad pro důvěru v demokratický politický systém tu obdobné jednání dnes má?

Zkuste prosím odložit ideologické brýle a podívat se na možnou budoucí podobu energetiky i jiným pohledem. Pro Česko jsou na stole například nevládní koncepty Chytrá energie nebo Energetická (R)evoluce, které ukazují, že můžeme posílit svobodu jednotlivce i v oblasti zajištění energie, snížit závislost státu na dovozech paliv a ušetřit naše životní prostředí. I bez dalších jaderných reaktorů.

Vážený pane prezidente, vzhledem k důležitosti tématu zasíláme dnes tento dopis jako dopis otevřený nejen do Vaší prezidentské kanceláře, ale také médiím.

S pozdravem

Ing. Monika Machová Wittingerová, Jihočeské matky, o.s.
Ing. Edvard Sequens, Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

USA: není úložiště, nebudou reaktory. A co v Česku?

Jaderný dozor Spojených států (Nuclear Regulatory Commission) zastavil vydávání licencí na výstavbu a provoz nových jaderných reaktorů [1]. Úřad vydávání licencí obnoví, až bude dostatečně vyřešena otázka nakládání s vyhořelým jaderným palivem. Podle sdružení Calla a Jihočeské matky by stejný postup měl zaujmout Státní úřad pro jadernou bezpečnost a zejména Ministerstvo životního prostředí při posuzování výstavby 3. a 4. bloku v Temelíně. Dokud stát nenajde pro odpad z jaderných elektráren dlouhodobě bezpečné konkrétní řešení, jež nebude pošlapávat práva místních obyvatel, neplánovat a nepovolovat stavbu reaktorů, které budou produkovat další tisíce tun vyhořelého paliva.

Přímým důvodem pro krok amerického regulátora je rozhodnutí soudu, podle kterého nelze pokračovat v dosavadní praxi vydávání licencí na základě pouhé důvěry, že trvalé úložiště jaderných odpadů bude vybudováno. Po zastavení projektu v Yucca Mountain a slabém pokroku při hledání nové lokality soud nevidí dostatečné záruky, že ve Spojených státech bude problém vysoceradioaktivních odpadů vyřešen. Vydávání licencí při nevyřešeném nakládání s odpady je podle soudu v rozporu s environmentálními standardy platnými ve Spojených státech.

Calla a Jihočeské matky se účastní procesu hodnocení vlivů na životní prostředí (EIA) na stavbu nových bloků v Temelíně. Od počátku požadují, aby zpracovatel dokumentace konkrétně doložil, jak bude zabezpečeno nakládání s vyhořelým jaderným palivem. Tento požadavek vzneslo v rámci tzv. zjišťovacího řízení v roce 2009 samo Ministerstvo životního prostředí [2]. Pod novým vedením ministra Chalupy však na tento logický požadavek rezignovalo. Konstatování, že přípravu hlubinného úložiště realizuje stát a problematika nakládání s vyhořelým jaderným palivem je řešitelná v rámci platné legislativy a národní koncepce je z hlediska posouzení hodnoceného projektu nedostatečné. Provoz nových reaktorů by zásadně ovlivnil celkové množství vyhořelého jaderného paliva v České republice a tím i potřebnou kapacitu úložiště.

Místo pro hlubinné úložiště zatím stejně jako USA nemá ani Česká republika. Ministerstvo průmyslu a obchodu v návrhu státní energetické koncepce sice stanovuje pro rozhodnutí o lokalitě definitivního úložiště vysoceradioaktivního jaderného odpadu termín do konce roku 2015. V té době ale nebudou u konce ani základním průzkumné práce. Zejména ale hrozí, že o výběru úložiště bude rozhodnuto bez souhlasu obyvatel zkoumaných regionů, kterým úložiště navždy změní život. Stát jim přitom již dlouho slibuje, že si o něm budou moci sami rozhodnout, ale nechce takovou možnost vtělit do zákona.

Edvard Sequens ze sdružení Calla řekl: „Stát na jedné straně zcela správně nepovolí stavbu rodinných domů, pokud stavebník nemá zajištěnu kanalizaci nebo čistírnu, ale v případě jaderných elektráren najednou vysoce nebezpečný odpad odkazujeme našim potomkům s důvěrou, že si s dědictvím naší rozmařilosti možná poradí.“

Monika Machová Wittingerová ze sdružení Jihočeské matky řekla: „V tomto případě bychom si ze Spojených států amerických měli vzít příklad. Nepovolovat stavbu dalších jaderných bloků dokud nebude problém vyhořelého jaderného paliva vyřešen. Vzhledem k odporu obcí, které jsou na seznamu lokalit pro hlubinné úložiště, to problém zcela určitě bude“.

Tisková zpráva sdružení Jihočeské matky a Calla

PRÁVĚ VYŠLO

Jaderný odpad? Děkujeme, nechceme! číslo 1/2012

Vyšlo první letošní číslo zpravodaje "[Jaderný odpad? Děkujeme, nechceme!](#)", který především pro obyvatele lokalit vytipovaných pro hlubinné úložiště vydává Calla a Hnutí DUHA. Co si můžete přečíst na jeho stránkách?

Děni okolo vyhledávání konečného hlubinného úložiště pro český vysoceradioaktivní odpad v posledních měsících prudce akcelerovalo. V tomto čísle zpravodaje lehce zhodnotíme besedy, které propukly v režii Správy úložišť radioaktivních odpadů, podíváme se na zásadní obrat, ke kterému došlo

v Lubenci, přičemž se nám představí místní, nově vzniklé sdružení. Také zaznamenáváme první ostrůvky občanského názoru na nově přidané lokalitě Kraví hora.

Za našimi hranicemi nahlédneme na okolnosti výběru místa pro centrální sklad jaderných odpadů ve španělském Villar de Cañas a na zásadní změnu postupu státu při hledání úložiště v Německu. Na příkladu potenciální těžby uranu na Slovensku se dozvíme, že právo veta obcí zakotvené v zákoně u našich sousedů možné je. Závěrečná zpráva japonské parlamentní komise ukázala, že katastrofa fukušimské jaderné elektrárny byla zaviněna zejména lidmi. A to by mělo být mementem i u nás ve středu Evropy, kde se zatím mnozí oddávají opojným snům o nových atomových reaktorech. Kdy se konečně vzbudí?

Edvard Sequens

Starší čísla zpravodaje najdete na stránkách <http://www.calla.cz/jadernyodpad>.

Nečasova vláda rezignovala na kvalitu života lidí

V poločase svého působení vláda splnila jen tři ze šedesáti devíti konkrétních návrhů na ochranu zdraví a kvality života občanů. Soubor opatření předala Asociace ekologických organizací Zelený kruh politickým stranám v lednu 2010: <http://www.zelenykruh.cz/dokumenty/volebni-priority-web.pdf>. Nyní – po dvou letech od vyjádření důvěry vládě – přichází s podrobným hodnocením jejich plnění. V ochraně životního prostředí vláda premiéra Nečase selhala. I to může být jeden z důvodů, proč jí drtivá většina veřejnosti nedůvěřuje. Z navržených opatření vláda prokazatelně splnila pouze zavedení podpory výroby obnovitelného tepla a zvýšení poplatků za zábory orné půdy. Navrhla také zrušení komunistických paragrafů o konfiskaci domů a zahrad kvůli těžbě.

Vláda naopak za dva roky svého působení svou nečinností umožnila další etapu živelného kácení zejména ovocných alejí podél cest i nezákonné zásahy do nezácnější přírody v jádru Národního parku Šumava. Nepokusila se snížit hluk ve městech a nezabránila ani rušivým jízdám kamionů přes obce a vesnice. Nedokázala vůči znečišťovatelům prosadit poplatky za škodliviny v ovzduší takové, aby průmysl skutečně motivovaly k výměně zastaralých technologií. Desítky miliard korun ve formě tzv. emisních povolenek vláda věnovala bohatým energetickým společnostem zdarma. Prodejem emisních povolenek přitom mohla podpořit snížení účtů rodin za vytápění v domácnostech. Ministerstvo životního prostředí překvapivě navrhlo držet recyklaci domácího odpadu na nízké úrovni a cenné suroviny v odpadu namísto využití spalovat.

Nedávno představená nová surovinová politika přináší zrušení územních limitů těžby hnědého uhlí, přípravu těžby černého uhlí pod Beskydami, otevření nových uranových dolů na Jihlavsku, obnovu těžby uranu na Liberecku chemickým loužením (zde jedinou možnou metodou), či omezení možnosti občanů vyjádřit se k otevření dolu v sousedství. Zatímco parlament projednává zrušení vyvlastňování ve prospěch těžařů, ministr průmyslu je požaduje zase zavést. Návrh nové energetické politiky chce zastavit podporu obnovitelných zdrojů elektřiny a naopak zavést další dotace pro jadernou elektřinu.

Mgr. Daniel Vondrouš, expert na ekologickou politiku, uvádí: „*Ministerstvo životního prostředí, které je pro prosazování zdravého prostředí klíčové, v tomto období prošlo asi nejmarkantnější proměnou ze všech rezortů – zdá se, že jednoduše přestalo dělat svou práci.*“

Júlia Sokolovičová, ředitelka Zeleného kruhu, říká: „*Vláda v období krize odsunula ochranu životního prostředí až na poslední místo s argumentem, že si ji nyní nemůžeme dovolit. Opravdu? Z výčtu jejích prohřešků bohužel vyplývá, že spíše než o úspory jde o nevěli zabývat se kvalitou našeho života.*“

Tisková zpráva Zeleného kruhu

Mrtví brouci z ministerstva životního prostředí

Počátkem února letošního roku jsem dal dohromady dopis pro Tomáše Tesaře, náměstka ministra životního prostředí. Pod dopisem jsou kromě mne podepsáni ještě další čtyři spoluautoři – Karel Prach z katedry botaniky PŘF JU, Tomáš Gremlica z Ústavu pro ekopolitiku a Karel Lorek s Milenou Šandovou za Těžební unii. V dopisu jsme se pokusili stručně shrnout současný stav v prosazování ekologické obnovy po těžbě.

Psali jsme panu náměstkovi, že ekologická obnova patří k vzácným případům opatření, která radikálně zlepší vyhlídky ohrožených druhů na přežití a současně uspoří nemalé finanční prostředky. Psali jsme o shodě, kterou se v tomto případě podařilo dojednat mezi ochránci přírody a těžaři. Psali jsme o vynikajících výsledcích českých vědců, kteří se věnují ekologii obnovy, i o rekultivačních stereotypech, které brání průniku vědeckých poznatků do praxe. Požádali jsme také pana náměstka o schůzku, kde by bylo možné probrat stanovisko ministerstva životního prostředí k ekologické obnově a chystané novele zákona o ochraně zemědělského půdního fondu.

Je mi jasné, že náměstek ministra má nabitý program. Ani jsem nečekal reakci typu: Stavte se na kafe příští týden v úterý. Co jsem ale čekal vcelku jistě, byla odpověď. Ta ovšem nešla a nešla. Proto jsem se jal v dubnu zjišťovat, co se s naším dopisem stalo. Po několika telefonátech a e-mailech jsem nakonec zjistil, že ze sekretariátu pana Tesaře předali dopis k vyřízení na jeden z odborů ministerstva. V době, kdy píšu tyhle řádky, je červenec a odpověď stále nepřišla.

Ministerstvo životního prostředí prostě zaujalo pozici mrtvého brouka. Samozřejmě nevím, zda je na vině záměrná taktika, příkaz nadřízeného, horlivost podřízených nebo prostý úřední šlendrián. Ať tak nebo onak, jako autoři dopisu nestojíme ministerstvu ani za zdvořilou negativní odpověď. I to je ovšem zajímavá informace. S ministerstvem životního prostředí patrně nemůžeme při prosazování ekologické obnovy počítat a potřebné legislativní změny jsou stále v nedohlednu.

Vyplyvá z toho, že se musíme spolehnout na změny zdola, které se budou pohybovat v mantinelech současných zákonných norem. A že stát i soukromé firmy budou i nadále utápět velké množství finančních prostředků v plošné likvidaci biodiverzity, které se u nás, kdoví proč, přezdívá rekultivace.

Jiří Řehounek

Proč nejsu na blokádě?

V souvislosti s nelegálním kácením na Modravsku jsem dostal od několika žurnalistů dotaz, že proč jako nejsu na blokádě, když se tam kácí.

Odpovídal jsem jim, že ve koutku duše věřím v principy právního státu a v tomto poráthovském období se domnívám, že musí dojít na každého, i na Jana Stráského. V právním státě není úkolem nevládních organizací honit a dopadat zločince a předvádět je před soud. Udivilo mne, že se žurnalisté neptají, a také jsem to některým řekl, proč kácení neblokují ti, kterým to zákon přímo ukládá.

Mám na mysli Českou inspekci životního prostředí, která by měla konat podle zákona o ochraně přírody a krajiny 114/92 Sb., § 80, odst. (2): Inspekce je oprávněna v případech hrozící škody naříditi omezení, případně zastavení škodlivé činnosti až do doby odstranění jejích nedostatků a příčin. Tedy s okamžitou platností zastavit kácení do doby, než bude mít Správa NP Šumava příslušné výjimky. A ty zatím nemá! Pokud činnost zastaví, až bude mít správa nakácino a dřevo už bude ve skladu, tak je to pozdě.

Mám na mysli také státní zastupitelství, kterému jsem dal podání již 13. 4. 2012 a několikrát jsem ho doplňoval o nové skutečnosti. Jan Stráský se v roce 2011 dopustil poškození životního prostředí ve smyslu § 293 trestního zákona, neboť v rozporu s jiným právním předpisem (zákon č. 114/92 Sb.) úmyslně poškodil složku životního prostředí (ekosystémy bezzáhahové části první a druhé zóny národního parku), a to ve velkém rozsahu a na velkém území (minimálně 32 ha). Domnívám se důvodně, že trestný čin byl spáchán úmyslně, protože ředitel Stráský porušil důležitou povinnost vyplývající z postavení ředitele NP Šumava. Jak vyplývá z dopisu zaslání Ministerstvem životního prostředí řediteli Stráskému, byl informován o tom, jak má při plánovaných zásazích postupovat. Ze závěrečného stanoviska veřejného ochránce práv pak vyplývá, že podle tohoto stanoviska úmyslně nepostupoval a opakovaně se dopouštěl porušování zákona. A svoji

trestnou činnost opakoval.

Jiní mi naopak v mejlech a diskusi navrhuji, ať toho nechám. Že se mám věnovat sbírání odpadků po lese, že to je ta správná úloha pro ekologa – sbírat odpadky, které tam rozhazují jiní a při té příležitosti si nechat kálet na hlavu od nějakého nedouka, který shodou kmotrovských poměrů šéfuje národnímu parku.

Takže přátelé i nepřátelé – nastal čas, aby konali ti, co jsou za to placeni a ti co je za to platí, aby se na to dívali! Sv. Augustin už před 1 500 lety napsal: "Co je stát bez spravedlnosti? Jen banda lupičů!"

Mojmír Vlašín (převzato z blogu)

Prázdninové střípky (ze) Šumavy

Očekávatelná rošáda na postu šéfa Správy NP Šumava se odehrála těsně před začátkem prázdnin. Prozatímního ředitele Jana Stráského vystřídal jeho korunní princ Jiří Mánek. Doufejme, že též jen prozatímně. Výměna šéfů poskytla ministru Chalupovi příležitost, aby Jana Stráského pochválil coby krizového manažera, který se osvědčil. Alespoň víme, na čem jsme. Ďáblík podobně jako v loňském roce komentuje události a výroky kolem Šumavy, které by o prázdninách neměly zapadnout:

- „Jeho zásadový postoj vůči demagogickým snahám nadále glorifikovat postupy předcházejícího vedení národního parku, které postupně vedly k rozsáhlé a nevratné destrukci lesních společenstev, byly brzdou, kterou vedení národního parku nutně potřebovalo,“ přispěchala s pochvalou odvolaného ředitele stínová ministryně životního prostředí z KSČM Kateřina Konečná.
V Národním parku Šumava Národní fronta stále žije.
- "Považuji za absolutní nehoráznost a sprostotu vytýkat panu Jiřímu Mánkovi jeho členství v ODS. Při jeho jmenování ředitelem Národního parku Šumava byly důležité jeho odborné předpoklady," rozčilil se mluvčí ministerstva životního prostředí Matyáš Vitík.
Odkudpak že přišel pan Vitík na ministerstvo? Že by z tiskového odboru ODS? A z modré líhně talentů se nám dále v resortu uhnízdili čtyři z pěti náměstků, vedoucí kabinetů ministra a 1. náměstka, ředitelka odboru ochrany vod nebo ředitel České inspekce životního prostředí.
- „I přes úmorné vedro přijela dnes na Šumavu sázet asi padesát dobrovolníků z celé republiky. Do šumavských lesů tak vysadili přibližně pět set sazenic listnáčů, které tyto lesy ochrání před kůrovcem,“ píše v tiskové zprávě z 30. června mluvčí správy NPŠ Pavel Pechoušek.
A my dodáváme: Protože v horských smrčínách by vysazování jedlí a listnáčů moc nepomohlo, nezbývá, než je vykácet.
- „Mohu zodpovědně prohlásit, že nic zvláštějšího, než je práce ředitele Správy Národního parku Šumava, jsem za více než sedmdesát let svého života ještě nezažil. Zvláštější už je jen Sahara a Himaláje,“ uvedl na odchodnou Jan Stráský před nastoupeným novým vedením Správy NPŠ.
A bylo to opravdu tím zaměstnáním, nebo osobou, která ho vykonávala?
- „Úroveň hry byla překvapivě vysoká. Jsem rád, že naši lesníci ukázali vynikající kondici i smysl pro taktiku. Je vidět, že jsou šumavské lesy v dobrých rukou,“ komentoval vítězství mužstva lesníků NPŠ v šumavském fotbalovém turnaji o Zelený pohár Jiří Mánek.
Palec nahoru! Kdyby šumavští lesníci více hráli fotbal a méně káceli v bezzásahových zónách, ochrana přírody by to jen prospělo.

- *"Absolutně se nic nezmění," odpověděl pan Mánek na dotaz novináře, proč chce na podzim Šumavu přeradit v seznamu IUCN z kategorie II (národní park) do kategorie IV (řízená rezervace), kam v ČR patří (překvapivě) maloplošná chráněná území.*
A pročpak o to pan ředitel tak stojí, když je to vlastně jedno?
- *A na závěr jedno předsevzetí, samozřejmě od novopečeného pana ředitele: „Chci více spolupracovat s vědeckou obcí a i s národním parkem Bavorský les.“*
Aby si to pan ministr s tím jmenováním ještě nerozmyslel...

Jiří Řehounek

Hnutí DUHA: Dlouhé prsty pryč od Šumavy

Hnutí DUHA v pátek 13.7. před restaurací Hubert v Hluboké nad Vltavou – která je známá jako neformální kancelář kontroverzního podnikatele a politika ODS Pavla Dlouhého – požadovalo, aby „kníže z Hluboké“ dal ruce pryč od národního parku Šumava.

Ekologická organizace také zveřejnila mapu kmotrový šumavské rodiny - vzájemnými vazbami propojené skupiny podnikatelů a politiků, kteří usilují o otevření národního parku svým developerským záměrům. Nechybí v ní například hlubocký starosta a senátor ODS Tomáš Jirsa či vášnivý prosazovatel sporné lanovky na Hraničnick, starosta Horní Plané Jiří Hůlka. Dále se na ní objevují jména šumavského pozemkového

magnáta a Dlouhého kolegy z bývalé privatizační komise Františka Šimka, majitele dalších pozemků nutných pro výstavbu zmiňované lanovky Jiřího Taliána, či vysokého důstojníka komunistické armády a nyní kontroverzního podnikatele s vazbami na Rusko Zdeňka Zbytky. Tváře podnikatelů s pochybnou pověstí pak rámuje portréty jejich politických spojenců Václava Klause a Miloše Zemana, ale i hejtmana Jiřího Zimoly z ČSSD nebo člena regionální rady ODS a nového ředitele šumavského parku Jiřího Mánka.

Účastníci shromáždění upozornili, že hlavním důvodem kácení u Ptačího potoka na Šumavě není boj proti kůrovci. Jde především o okázalé pošlapání principů, na nichž národní park stojí, a otevření míst dosud ponechaných divoké přírodě a výletníkům, pro těžbařské společnosti. To vše s dlouhodobým cílem usnadnit prosazení sporných developerských projektů.

Hnutí DUHA poukázalo, že nový zákon o národním parku, který coby svoji soukromou poslanceckou iniciativu – aby obešel vládu – připravil ministr životního prostředí Tomáš Chalupa, otevře Šumavu novým lanovkám, sjezdovkám a jiným obřím stavbám.

Na vliv jihočeského kmotra ODS Pavla Dlouhého upozornil již dříve například místopředseda vlády Karel Schwarzenberg: „V jižních Čechách se v lesnictví bez Dlouhého nic neděje. A on ví, že z pošumavských lesů je velmi kvalitní dříví,“. Deník MF DNES a týdeník Respekt uvedly, že právě v restauraci Hubert v Hluboké nad Vltavou se Pavel Dlouhý schází s politiky a podnikateli na lobbistických schůzkách.

Návrh zákona, který Tomáš Chalupa sestavil, mimo jiné:

- otevírá dveře developerům a spekulantům s pozemky k zastavění Šumavy;
- přímo počítá se stavbou nové kontroverzní lanovky a sjezdovky na Hraničnicku. Tuto část Šumavy dokonce výslovně vyškrtává z národního parku. Kvůli projektu mají být vykáceny vzácné horské lesy v místech, kde žijí chránění ryši a hnízdí tetřevi, kteří jsou u nás na pokraji vyhuby;
- navrhuje rozšířit území, kde se může těžit dřevo, o 5 500 hektarů lesa, který byl doposud ponechaný přírodě. V roce 2010 tvořilo území ponechané divočině a turistům 30 % rozlohy národního parku. Ministr Chalupa jej navrhuje nikoliv postupně, krok po kroku rozšiřovat (jak je běžné v ostatních

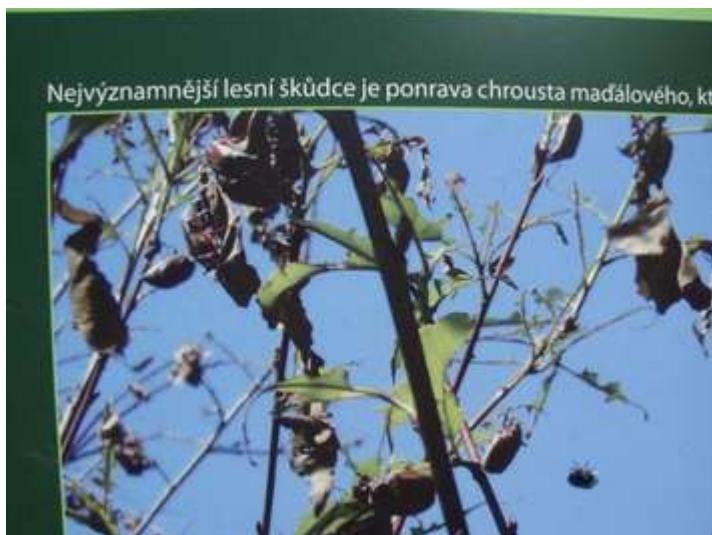
národních parcích), ale naopak zmenšit na pouhých 22 %. Dřevorubcům tak obětuje například vzácné podmáčené lesy na rašeliništích kolem Kvildy, oblast Ptačího potoka v Modravských slatích, kaňon Křemelné nebo prales na Smrčině.

Podle nezávislého průzkumu jsou více než dvě třetiny lidí v České republice proti výstavbě nových turistických středisek v národním parku na Šumavě.

Tisková zpráva Hnutí DUHA

MALÝ OPRAVNÍK BIOLOGICKÝCH OMYLŮ

Největší škůdce lesa

Léto je mimo jiné časem naučných stezek. Také my jsme se v červenci po jedné vydali. Jeli jsme s dětmi na kolech hodonínskou Dúbravou. Hned na první informační tabuli mne zarazilo konstatování, že „nejvýznamnější lesní škůdce je ponrava chrousta maďalového...“ Na téže ceduli mě ještě zaujalo zjištění lesníků, že nejvyšší biodiverzitu (tedy druhovou rozmanitost) vykazují nejstarší dubové porosty vzniklé výmladkovým hospodařením. To je panečku objev: Ve staré doubravě žije hodně druhů organismů!

V dalších minutách jízdy jsem se ovšem přesvědčil, že s biodiverzitou je zapotřebí rázně zatočit. Paseky s dubovými pařezy byly totiž velmi často plošně zalesněny borovicí. A v té se tesařík obrovský nevyvine, ani kdyby se hodně snažil. Také vzácným kosatcům, okáčům a dalším obyvatelům světlých doubrav nezbyvá než zamávat na rozloučenou. Zato akátům se daří nebývale.

Odpověď na otázku, kdo je největším škůdce lesa, ponechám na logickém úsudku čtenářů opravníku. Že by chroust maďalový (bez dlouhého „á“)? Jaký úsudek vede lesníky na Hodonínsku při vysazování borových monokultur do lesa zvaného Dúbrava, ponechám bez komentáře.

Jiří Řehounek

Od roku 1980 jsme v Evropské unii ztratili 300 milionů polních ptáků

Podle nejnovějších výsledků sčítání ptáků organizovaného společně BirdLife International a European Bird Census Council se v Evropské Unii stále snižuje početnost běžných ptačích druhů zemědělské krajiny – od roku 1980 jsme ztratili 300 milionů ptačích jedinců. Znepokojující informace o ubývající ptačích zemědělské krajiny přichází v kritickém okamžiku, kdy probíhá veřejná diskuze o tzv. „zelené“ reformě Společné zemědělské politiky EU a návrhy Evropské komise se zabývá Evropská rada a Evropský parlament. Zatímco se zvyšují obavy, že reforma Společné zemědělské politiky nebude schopna dostát svým příslibům, výsledky výzkumu jasně ukazují, jak neblahá je situace.

Současná Společná zemědělská politika EU není schopna dostatečně řešit problémy krajiny, zejména pokles její druhové rozmanitosti. Intenzifikace zemědělství včetně nadměrného užívání chemikálií je hlavní příčinou ničení ekosystémů zemědělské krajiny v Evropě. V některých částech Evropy je paradoxně hrozbou opačný problém - opouštění zemědělské půdy. Děje se to zejména v oblastech, které sice často patří z pohledu druhové rozmanitosti mezi nejbohatší, ale bez odpovídající podpory nejsou zdejší zemědělci schopni krajinu dlouhodobě zachovat.

Ptáci jsou jedněmi z nejlepších indikátorů stavu přírody a nově zveřejněné výsledky o změnách početnosti ptáků v Evropě ukazují, že populace mnoha druhů doposud považovaných za běžné jsou na

nejnižší úrovni od doby, kdy sledování začalo. Index ptáků zemědělské krajiny je složen z populačních trendů 37 ptačích druhů. Z nich 22 ubývá a pouze 6 přibývá, dalších 6 druhů má populace stabilní a u 3 druhů nejsou výsledky dostatečně přesné pro jednoznačné stanovení trendu. Celkově ukazuje tento index, že oproti roku 1980 poklesly populace polních druhů ptáků v Evropské unii o 52 %. To odpovídá vymizení přibližně 300 milionů ptáků za posledních 30 let. Dochází k tomu navzdory úsilí řady zemědělců, kteří se aktivně snaží hospodařit v zájmu ochrany přírody i a navzdory úsilí mnoha ochrannářských organizací.

„Proč by mělo někomu vadit, že jsme přišli o 300 milionů ptáků?“ ptá se Richard Gregory z britské Královské společnosti na ochranu ptáků a hned i odpovídá: „Čím dál více si uvědomujeme přímý i nepřímý význam přírody pro kvalitu našich životů i pro ekonomiku. Ignorujeme-li přírodu, pak to děláme jen k naší vlastní škodě.“

„Toto je již naše osmá aktualizace populačních trendů ptáků v Evropě,“ říká Petr Voříšek z České společnosti ornitologické (ČSO), koordinátor evropského monitoringu běžných druhů ptáků. „S každou aktualizací výsledků vycházíme z kvalitnějších dat, s každou takovou aktualizací se ale zároveň potvrzuje bezprecedentní úbytek ptáků zemědělské krajiny.“

„Tento trend nemůžeme ignorovat, musíme jej pomocí zemědělské politiky změnit,“ konstatuje Trees Robijns, zemědělská specialistka BirdLife International, „a víme, že je to možné. „Ozelenění“ Společné zemědělské politiky, nebo jen jeho karikatura, mohou být rozhodnuty takřka škrtem pera. Zdá se ale, že ti, co toto pero drží, dávají spíše přednost druhé variantě. Nová data o úbytku polních ptáků by měla vrátit debatu k tomu důležitému: k vážně míněné vůli přeměnit Společnou zemědělskou politiku EU tak, aby neškodila přírodě.“

„Také v Česku zaznamenáváme pokles početnosti ptáků zemědělské krajiny. Mezi lety 1982 a 2011 jsme přišli například o více než půl milionů strnadů obecných,“ doplňuje ředitel České společnosti ornitologické Zdeněk Vermouzek na základě výsledků Jednotného programu sčítání ptáků ČR. „Přestože vývoj našich populací se od zemí v západní Evropě liší a na počátku 90. let minulého století jsme zaznamenali krátkodobý obrat k lepšímu, od poloviny devadesátých let úbytek polních ptáků pokračuje.“

BirdLife International i ČSO věří, že tyto negativní trendy mohou být zvráceny jen tehdy, pokud bude Společná zemědělská politika skutečně reformována směrem k lepší ochraně druhové rozmanitosti. To zahrnuje stanovení přísných podmínek pro příjem dotací – přímé platby by měly být poskytovány jen při hospodaření s příznivými dopady na ochranu přírody a zemědělci, kteří budou hospodařit nad rámec těchto základních podmínek, by měli být patřičně odměněni. Jen takovou reformou Společné zemědělské politiky dostanou daňoví poplatníci v zemích Evropské unie za své peníze odpovídající hodnoty. Platí to zvláště v současné době, kdy občané očekávají, že každé Euro z veřejných rozpočtů je vydáváno smysluplně a efektivně k veřejnému prospěchu.

Informace o alarmujícím úbytku ptáků zemědělské krajiny přichází ve chvíli, kdy se bude rozhodovat o konkrétní podobě budoucí zemědělské politiky. Tato politika by podle BirdLife International i ČSO měla zajistit nejen kvalitní a bezpečné potraviny, ale měla by být také přátelská k životnímu prostředí a měla by zajistit fungování zemědělství v krajině i v dlouhodobém horizontu. Vyzýváme všechny, komu není stav české krajiny lhostejný, k podpoře společné petice ornitologů, myslivců i zemědělců www.zemedelska-krajina.cz.

Tisková zpráva ČSO

Ochránci zvířat upozornili na neutěšenou situaci zvířat používaných k testování Botoxu

Členské organizace Evropské koalice za ukončení pokusů na zvířatech (ECEAE) uspořádali 17. července v patnácti zemích Celoevropský den proti testování Botoxu na zvířatech a vyzvali německou společnost Merz a britskou společnost Ipsen, aby ukončily používání myši v krutém testování botulotoxinových produktů. V ČR se k akci připojila organizace Svoboda zvířat.

Ačkoli je botulotoxin často používán pro lékařské účely, známější je jeho použití v kosmetickém průmyslu, kde slouží k vyhlazování vrásek. Každý rok jsou pro testování této látky použity stovky tisíc myši po celém světě. K testování Botoxu je využíván kontroverzní test LD 50 (Test poloviční smrtelné dávky). Roztok botulotoxinu je myším injekčně aplikován do břišní dutiny. Každé skupině myši je podána jiná dávka Botoxu a cílem je zjistit, která dávka zabije přesně polovinu myši. Myši trpí bolestmi, ochrnutím, poškozením zraku a tížným dýcháním. Po několika dnech nakonec umírají udušením.

Jeden z výrobců Botoxu, společnost Allergan, ovšem nedávno vyvinul alternativní metodu, která pro testování využívá lidské buňky. Použití metody bylo schváleno americkými a evropskými úřady pro testování produktů společnosti Allergan. Tato společnost tak dokázala, že je možné nahradit krutý test na myších. Celoevropský den proti testování Botoxu na zvířatech proto vyzývá ostatní výrobce botulotoxinu, především společnosti Merz a Ipsen, aby následovaly společnost Allergan a přijaly metodu bez použití zvířat.

“Je naprosto nepřijatelné, aby pokračovalo provádění tohoto krutého testu, když byla schválena alternativní metoda bez zvířat. Žádáme zodpovědné úřady a společnosti Merz a Ipsen, aby se zasloužily o to, že se testování Botoxu na zvířatech stane minulostí,” prohlásila Barbora Večlová ze Svobody zvířat.

Další informace k tématu naleznete na webu www.pokusynazvivatech.cz/botox.htm.

Tiskovou zprávu Svobody zvířat upravil Jiří Řehounek

Trnitá cesta k Ekoškole – stálo to za to!?

Předposlední červnový týden jsme se spolu se čtyřmi dětmi, jakožto zástupci Ekotýmu Gymnázia a SOŠE Kaplice, vypravili do Senátu ČR, abychom na slavnostním vyhlášení převzali titul a vlajku programu Ekoškola. Děti si tuto příležitost užily a z titulu měly velkou radost, pro mě osobně však představovalo jeho dosažení spíše obrovskou úlevu. Po pěti letech jsem poprvé měla pocit, že mohu volně dýchat. Jak k tomu došlo?

Vše začalo touto dobou v roce 2007, kdy jsem náhodou objevila letáček s informacemi o programu Ekoškola. Okamžitě mě napadlo, že to by byl výborný způsob, jak na škole zavést environmentální výchovu smysluplně, prakticky a do hloubky. Jakožto učitelka angličtiny, byť s dlouhodobým zájmem o ekologii, jsem se necítila pro tento úkol dost vhodná, oslovila jsem tedy své kolegyně z oboru biologie. Ty však z různých pochopitelných důvodů zájem o zapojení neprojevíly. Hledala jsem tedy mezi širším učitelským sborem a našla jsem čtyři kolegyně jazykářky. Vedení školy vyslovilo nápadu podporu, začali jsme tedy s náborem dětí do Ekotýmu a já se stala jeho vedoucí.

Zájem byl překvapivě poměrně velký, jak se však později ukázalo, vytrvalost dětí a ochota v týmu opravdu něco dělat už byla o poznání menší. Začínali jsme od nuly. Vzhledem k naší aprobaci a předchozímu stavu environmentální výchovy na škole nebylo téměř na co navazovat. Přesto se nám již během prvního roku podařilo uskutečnit řadu pěkných akcí: ve spolupráci s Callou zorganizovat výstavu o odpadech spojenou se soutěžní přehlídkou výtvarných děl z odpadních materiálů, uspořádat soutěž ke Dni Země pro prvňáčky,

zahájit spolupráci s ekologickou farmou Bemagro Malonty a další. Jen ty povinné kroky k Ekoškole nám vážly. Zejména dokončení analýzy ekologického stavu školy bylo v té době nad naše síly.

V následujícím školním roce jsme obnovili práci s úplně novým Ekotýmem. Jedna kolegyně nás opustila pro nápor jiných pracovních povinností a z dětí vydržely jen výjimky. Při náboru se nicméně podařilo najít dostatek nových „dobrovolníků“. Nebudu podrobně líčit průběh dalších dvou let, ale bylo to obdobné jako v roce prvním. Podařily se větší akce v rámci školy i s přesahem mimo ni, např. zapojení do programu Škola pro udržitelný život, ale k titulu Ekoškola jsme se přesto příliš neposouvali. Z povinných sedmi kroků k Ekoškole se postupně začala stávat moje noční můra a pomalu mi docházelo, jak velký závazek jsem na svá bedra vzala. Ano, v té době už to byl závazek. To očekávání titulu ze všech stran bylo příliš silné.

Začátkem roku 2010-2011 jsem i kvůli zdravotním komplikacím neměla sílu a čas sestavovat nový Ekotým. Ten starý se opět rozpadl, jen dvě kolegyně se mnou ještě vytrvaly. K akci jsem se vzepjala až v lednu, kdy proběhl za pomoci učitelek biologie nový nábor a získali jsme poměrně velkou skupinu zájemců. V náš prospěch hrálo i to, že Cassiopeia se stala regionálním koordinátorem a hodně nám v našem úsilí pomohla. Tehdy se karta obrátila. Téměř veškerou práci týmu jsme zaměřili na plnění chybějících kroků k Ekoškole. Již v červnu jsem pak zahlédla světlo na konci tunelu.

Uplynulý školní rok pak byl první, kdy jádro Ekotýmu zůstalo stejné a my mohli na podzim začít tam, kde jsme na jaře skončili. Děti byly motivované, nápavité a většinou i pracovitě. K environmentálním tématům měly vztah a chtěly dosáhnout cíle, který byl nadohled. A nakonec se to společnými silami podařilo.

I takto se tedy dá dojít k Ekoškole. Většina zapojených škol získá titul mnohem dříve než po pěti letech. Od většiny jsme se však lišili ve více ohledech. Byli jsme například jednou z mála středních škol, a nebudu se jistě mýlit, když řeknu, že ekotýmy vedené vyučujícími jazyků jsou opravdovou vzácností. Cítila jsem to od počátku jako jisté znevýhodnění a k tomu jsme zažili mnoho neúspěchů a prošlapali řadu slepých uliček.

Mezi největší problémy, se kterými jsem se za celou dobu účasti v programu potýkala, patřily neomluvená neúčast na schůzkách a neplnění dobrovolně přijatých úkolů. Druhý z bodů se bohužel zdaleka netýkal jen dětí. Pokud se oba problémy zkombinovaly, bylo nedodržení původně vytyčených termínů nevyhnutelné. Nedokážu už spočítat, kolikrát mi patrně na omluvu za nesplnění úkolu bylo řečeno, že to nedělají schválně, že prostě zapoměli, případně, že neměli čas. Tak to se musí pochopit, nebo ne? Byly chvíle, kdy mě to dohánělo k šílenství. Ani vítězná finále tuto pachuč bohužel nesmazalo.

Nikdy jsem nelitovala, že jsem do toho šla. Mnohokrát jsem ale uvažovala o tom, zda by se z toho nešlo nějak důstojně vykrotit. Jenže kdo se dá na vojnu, musí bojovat. A tak jsem s vypětím všech sil motivovala ostatní, zapojovala je do práce a přitom měla stále na paměti, že to všechno není ve skutečnosti kvůli nějakému titulu, ale kvůli tomu, že, řečeno s Gándhím, máme být tou změnou, kterou chceme vidět ve světě.

Říká se, že konec dobrý, všechno dobré. Snad ano. Titul jsme získali. Dalo nám to ještě něco?

Pro mě osobně to byl velký obrat v profesní dráze a tak trochu také návrat ke kořenům. Nebýt zapojení do Ekoškoly, nebyla bych dnes koordinátorkou EVVO na škole, neučila bych kromě angličtiny ještě předmět Ekologie ve 2. ročníku obchodní akademie a nepoznala bych spoustu zajímavých a inspirativních lidí (a dětí). To byly změny, které organicky vyplynuly ze situace a dnes mi umožňují ovlivňovat podobu EVVO mnohem účinněji než dříve.

Mohu také říci, že díky zapojení do programu vystoupila environmentální výchova z učeben odborných předmětů, kde se do té doby skrývala a pronikla do celé školy. Ať už prakticky, formou třídění odpadu a snahou o zvyšování kvality třídění, přes výukové, osvětové a volnočasové akce pro žáky napříč třídami až třeba k péči o vzhled školy a zapojení do jeho zlepšování. Několikrát za tu dobu se podařilo semknout prakticky celý učitelský sbor při organizaci celoškolských akcí. Musím říci, že účast v Ekoškole a snaha o dosažení titulu hrála v těchto věcech významnou roli, protože bez ní bych se některé návrhy kolegům patrně neodvážila ani předložit. Žáci jsou obeznámeni s tím, jak se chovat šetrně k přírodě a že na jejich chování jako jednotlivců záleží, i když poznámky typu: „Musíme třídit bioodpad, protože chcete ten titul,“ naznačují, že ne vždy se podaří předat podstatu.

Jak dál? Titul Ekoškola se musí každé dva roky obhajovat. Ekotým jednomyslně vyjádřil chuť po prázdninách pokračovat. To jsou momenty, kdy si člověk říká, že to má cenu a že získání a případná obhajoba titulu jsou tím, čím by měly být, a to oficiálním potvrzením dosažení určitého standardu, oceněním naší práce a povzbuzením do další činnosti. Říkám si, že pokud jsou ostatní připraveni vytrvat,

půjdu s nimi. Rozhodně se máme kam posouvat. A když si nad kronikou rekapituluji, čeho všeho se nám podařilo za ty roky dosáhnout a co by se bez zapojení do programu s největší pravděpodobností neuskutečnilo, tak vím, že to stálo za to.

Hana Kýbusová, Gymnázium, SOŠE a SOU Kaplice

Více informací o naší činnosti na www.ekoskola.webnode.cz

Ústup atomu ze světové scény

Zpráva "World Nuclear Industry Status Report 2012" uvádí 429 jaderných reaktorů, které jsou nyní v provozu. V rekordním roce 2002 bylo na světě v provozu 444 jaderných bloků. Také co se týče produkce elektřiny v jaderných elektrárnách, její podíl klesá: jaderné elektrárny vyrábějí 11 % celosvětové produkce elektřiny, zatímco v roce 1993 to bylo ještě celých 17 %.

Jaderná energetika je na celém světě na ústupu. „Většina projektů na stavbu nových jaderných elektráren byla zrušena, odložena nebo anulována,“ píše se ve zprávě "World Nuclear Industry Status Report 2012", kterou v Paříži představil odborník v oboru energetiky Mycle Schneider. Podle této nové studie bylo na celém světě v uplynulých 18 měsících odstaveno 21 jaderných reaktorů, zatímco uvedeno do provozu bylo pouhých 9. Tím je nyní na světě v provozu ještě 429 jaderných reaktorů s celkovým instalovaným výkonem 364 GW. Tím se jaderná energetika dostala daleko za svůj vrchol, kterým byl rok 2002, kdy bylo v provozu 444 jaderných bloků.

Světová jaderná asociace se ještě kolem ročního výročí havárie v japonské Fukušimě snažila vytvořit dobrou atmosféru kolem jaderné energetiky. Podle ní se staví 60 nových jaderných reaktorů, 163 dalších je plánováno. „To není méně než v únoru 2011, kdy se stavělo 52 jaderných reaktorů a 156 dalších se plánovalo,“ psalo se tehdy ve Wall Street Journalu. Tato čísla měla lidem ukázat, že jaderná energetika neutrhla jadernou havárií v japonské Fukušimě v loňském roce velkou ránu. 52 % nových jaderných bloků mělo vzniknout v asijsko – pacifické oblasti.

Schneiderova zpráva však nyní dochází k odlišným závěrům: Na rozdíl od Mezinárodní agentury pro jadernou bezpečnost zpráva zařazuje všech šest fukušimských reaktorů do kategorie vyřazených jaderných elektráren. Odůvodnění: tato zařízení se s téměř 100% jistotou nebudou již nikdy více moci použít pro výrobu elektřiny. V kategorii plánovaných jaderných reaktorů by se mělo nacházet sice 59 jaderných bloků, ale mnoho z těchto projektů existuje již více než 20 let. Jako např. brazilská jaderná elektrárna Angra 3, která je již od roku 1985 zařazena do kategorie jaderných elektráren ve výstavbě. Sice tehdy byla nakoupena technika za 750 milionů německých marek a od té doby uskladněna, otázkou ale je, jestli tato technologie odpovídá nynějším stavu poznání a jestli bude vůbec kdy uvedena do provozu.

Takových příkladů je mnoho: Kursk 5 v Rusku – zahájení stavebních prací v roce 1985, Chmelnitzky 3 a 4 na Ukrajině – zahájení stavby v roce 1986, rekord drží americký reaktor Watts Bar 2, kde byly stavební práce zahájeny již v roce 1972 a kde byl před nedávnem již po x-té odložen termín uvedení do provozu.

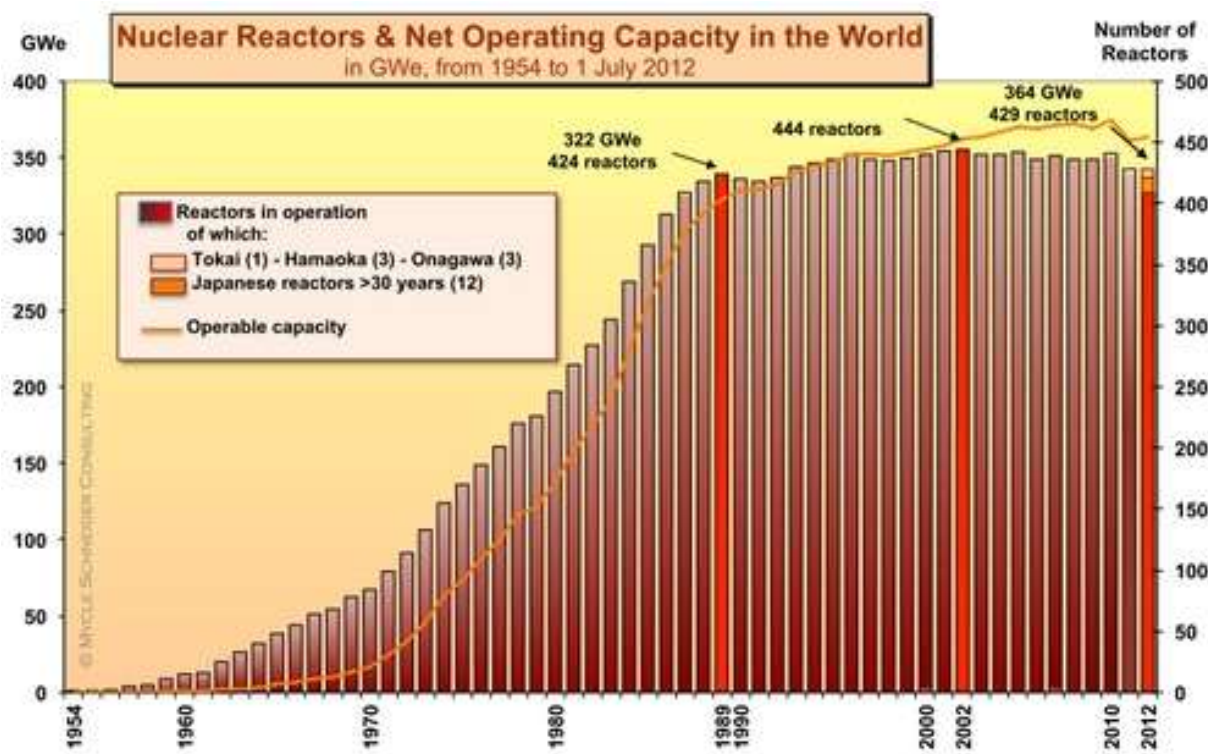
I při optimistických číslech počet nových stavěných reaktorů výrazně zaostává za kapacitami, které budou z důvodu konce životnosti odstavovány. Přitom průměrný věk provozovaných

reaktorů ve světě dosáhl 27 let, zatímco průměrné stáří doposud odstavených 145 reaktorů bylo pouze 24 let. Budoucnost jádra ve světě rozhodně není růžová.

Karel Polanecký

Další informace: <http://www.worldnuclearreport.org/>

GRAF MĚSÍCE

Sources: IAEA-PRIS, MSC, 2012

0 0 0 0 0 0 0 0 0 ZELENÉ PERLY ZA ROK 2012 0 0 0 0 0 0 0 0 0

Sbíráme touto cestou nominace na soutěž Děti Země o Zelenou perlu 2012. Přidáte se? Vaše návrhy čekáme na adrese calla@calla.cz.

„Na Vysočině jsme připraveni udělat vše pro to, abychom rozšířili těžbu uranu, rozšířili elektrárnu Dukovany a vytvořili tak pracovní místa a udělali tím z České republiky jadernou elektrárnou Evropy,“

Jana Bobošíková, europoslankyně a předsedkyně Suverenita, <http://www.suverenita.cz/clanky/tiskove-zpravy/suverenita-pro-vysocinu-jadro-pro-jizni-moravu-urodnou-pudu>

Vyšetřovací komise pro havárii ve Fukušimě: Na vině je člověk

Na konci června zveřejnila vyšetřovací komise japonského parlamentu k havárii jaderné elektrárny ve Fukušimě svoji závěrečnou zprávu. Úvodní slovo předsedy komise, doktora Kujošiho Kurokawy, bývalého prezidenta japonské Vědecké rady, přinášíme v plném znění.

Úvodní slovo předsedy komise

Zemětřesení a tsunami z 11. března 2011 bylo přírodní katastrofou, jejíž rozsah šokoval celý svět. Následná havárie v jaderné elektrárně Fukušima Daiiči sice byla vyvolána touto výjimečnou událostí, ale přesto nemůže být vnímána jako přírodní pohroma. Šlo nepochybně o katastrofu způsobenou člověkem,

kteře mohlo a mělo být zabráníeno. Rovněž její dopady mohly být zmírněny v případě efektivnější reakce ze strany odpovědných osob.

Jak mohlo k podobné havárii dojít v Japonsku, které se těší celosvětové pověsti vysoce technologicky vyspělé země? Komise je přesvědčena, že Japonci i světová veřejnost si zaslouží úplnou, čestnou a otevřenou odpověď na tuto otázku. Naše zpráva přináší přehled mnoha pochybení a vědomých nedbalostí, v jejichž důsledku zůstala fukušimská elektrárna na události z 11. března nepřipravená. Zároveň se zabývá řadou závažných chybných kroků provedených v reakci na havárii ze strany firmy TEPCO (provozovatel elektrárny), jaderného dozoru i japonské vlády.

Navzdory rozsahu a podrobnosti zpracování nemůže zpráva zejména zahraničním čtenářům plně popsat podvědomý přístup k řešení problémů, který výrazně podpořil nedbalost vedoucí ke katastrofě. Musíme připustit, jakkoli je to bolestné, že ve Fukušimě šlo o havárii "Made in Japan."

Její základní příčiny je třeba hledat v zakořeněných zvyklostech japonské kultury: v naší poslušnosti, naší neochotě zpochybňovat autority, naší oddanosti zásadě „dodržovat harmonogram“, naší stádnosti a úzkoprsosti. Kdyby byli na místech osob odpovědných za havárii jiní Japonci, výsledek by pravděpodobně byl stejný.

Po ropných krizích v sedmdesátých letech urychlilo Japonsko rozvoj jaderné energetiky s cílem zajistit vyšší energetickou bezpečnost. Vláda i průmysl přijaly rychlou výstavbu jaderných elektráren za politický cíl, který byl prosazován se stejným odhodláním, které stálo za poválečným ekonomickým zázrakem. V důsledku takto silného mandátu se rozvoj jaderné energetiky dostal zcela mimo veřejnou kontrolu. Dozor nad jaderným průmyslem byl svěřen stejné vládní instituci jako propagace jaderné energetiky. V době vzestupu japonského sebevědomí měla silný vliv propojená elita disponující obrovskými finančními zdroji, která haněla vše, co nebylo „vymyšleno u nás“.

Tato domyšlivost byla posílena kolektivním přesvědčením japonských úředníků, že jejich hlavní povinností je hájit zájem organizace, pro kterou pracují. Tato oddanost vede v extrémních případech k nadřazení zájmu organizace nad hlavní povinností zajišťovat bezpečnost občanů.

Pouze pochopení tohoto přístupu nám pomůže k vysvětlení, jak se mohlo stát, že se japonský jaderný průmysl nepoučil z havárií reaktorů v Černobylu a Three Mile Island, a jak se mohlo stát běžnou praxí ignorování požadavků jaderného dozoru či zlehčování méně závažných havárií. Právě tento přístup vedl ke katastrofě jaderné elektrárny Fukušima Daiiči.

Tato zpráva obsahuje ostrou kritiku řady osob a institucí, ale jejím cílem není svalit na někoho vinu. Hlavním cílem musí být poučení z katastrofy a hluboká reflexe hlavních příčin, aby nemohlo dojít k jejímu opakování. Řada poučení je koncepčního typu, ale nad tím nejdůležitějším se musí zamyslet každý obyvatel Japonska.

Následky nedbalosti vedly ke katastrofě právě ve Fukušimě, přístup, který ji podporuje, ovšem můžeme najít v celém Japonsku. S ohledem na tuto skutečnost by měl každý z nás zvážit svoji odpovědnost jako jednotlivce v demokratické společnosti.

Jako první vyšetřovací komise, která je ze zákona nezávislá na státním aparátu, věříme, že naše práce přispěje k rozvoji občanské společnosti v Japonsku. Usilovali jsme především o vytvoření zprávy, která vyhoví nejpřísnějším měřítkům z pohledu transparentnosti. Obyvatelé Fukušimy, celého Japonska i světová veřejnost na to nepochybně mají nárok.

Kijoši Kurokawa, překlad Karel Polanecký

Shrnutí závěrečné zprávy v angličtině najdete na:

http://naiic.go.jp/wp-content/uploads/2012/07/NAIIC_report_lo_res.pdf

Hodná čarodějnice

Scházeli jsme po cestě z hor a před námi se otevíralo rozsáhlé údolí. Koločava! Temné lesy, ze kterých stoupala pára, byly najednou plné zbojníků, vlkodlaků a čarodějnic. Temné pralesy, kde ještě žije Bůh a kde může poutník najít začarovaná místa. Taková, z nichž se ještě nikdy nedostal ani jelen, ani medvěd, ani člověk. Kraj kopců na kopcích a roklí v roklích, kde se rodí prameny a umírají prastaré javory. Najednou jsem BYL v té Olbrachtově knížce, kterou mám rád.

U jednoho stavení stála za plotem stařenka. Od pohledu hodná čarodějnice. Taková, kterou můžete kdykoli odvolat od konopné trdlice, aby

vám zaříkala hadí uštknutí. Dala se s námi do řeči, která pravda trochu vázla, ale nakonec jsme se nějak domluvili. Ptala se odkud jsme a proč jsme do Koločavy přišli. Pochválila Čechy jako národ, hlavně ji však zajímalo, proč jsme byli v horách. Co jsme tam jen mohli dělat. Vysvětlovali jsme, že jsme ty krásné hory chtěli vidět a tak jsme prostě přešli po poloninách z Rachova do Koločavy.

„A to vám někdo platí?“ tázala se stařenka vážně. A tak jsem se ještě jednou pokusili vysvětlit, že si tu výpravu platíme sami. Že máme prázdniny nebo dovolenou a že se nám ty hory prostě líbí. A stařenka zavolala někam za sebe do rázovitého domečku: „Dědo, pojď se podívat. Jsou tu lidi, co chodí po horách a nikdo jim za to neplatí!“

Jiří Řehounek

(Fejetony z našeho dávného putování poloninami najdou zájemci na <http://eldar.cz/ukrajina/>)

Pozvánky na akce

Sdružení Calla Vás srdečně zve na přírodovědnou vycházku

„Vodní hmyz v údolí Rudolfového potoka“

S entomology Tomášem Ditrichem (PF JU) a Davidem Boukalem (PřF JU & BC AV ČR)

Přírodovědná vycházka zaměřená na poznání vodních bezobratlých v Rudolfově potoce s ukázkami metod jejich odchyty. Vycházka s odborným výkladem je vhodná i pro děti a potrvá zhruba dvě až tři hodiny. Trasa bude sjízdná pro dětské kočárky. Cedníky vítány!

V sobotu 1. 9. 2012 v 9:30 hodin

Sraz na zastávce českobudějovické MHD Rudolfov – kostel
(vyčkáme příjezdu linky č. 21 v 9:32)

Více informací: Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice
tel.: 605 066 898, RehounekJ@seznam.cz, <http://www.calla.cz>

Podpořeno Jihočeským krajem v rámci sítě Krasec.

Další vycházka: **Za netopýry do Stromovky, pátek 14. září večer**
(bližší podrobnosti na www.calla.cz nebo v příštím Ďáblíku)

Kurz "Design permakulturní zahrady"

31.8. - 2.9. na hájence v Hradišti u Kaplice

lektor Marek Kvapil

Program na <http://www.potravinovezahrady.cz/design-permakulturni-zahrady/>

Cena při účasti 5 - 9 lidí 2500 Kč na účastníka, při účasti nad 10 lidí 2000 Kč na účastníka.

Nezahrnuje ubytování a stravu.

Přihlášky a informace: Jana Šulková, sulkova@seznam.cz či přímo v prodejně zdravé výživy

Harmonie v Pivovarské ulici v Kaplici

Občanské sdružení Tradice Bílých Karpat a Ekologický institut Veronica zvou na

Jablečnou slavnost

**tradiční slavnost jablek, místních výrobků,
řemesel a kultury**

neděle 23. září 2012, 11-18 hod. - Hostětín

Vůně jablečných moučníků, chuť jablečného moštu, hudba, ukázky řemesel, hry pro děti, divadlo a především pohoda a dobrá nálada - to vás čeká v Hostětíně předposlední neděli v září.

Program Jablečné slavnosti nabízí návštěvníkům řemeslný jarmark, výstavu domácích jablečných moučníků i jejich prodej, přehlídku regionálních odrůd ovoce a další atraktivní a zábavný program. Vaši duši potěší hudba, folklórní vystoupení, divadelní představení či muzicírování cimbálové muziky. Dospělí i dětské návštěvníci se mohou zapojit do her, soutěží, putování po sochách v krajině kolem obce či vyhrát ceny v bohaté tombole. Jedinečným občerstvením při této akci je čerstvý jablečný mošt.

Doprava: Na akci je omezená možnost parkování osobních aut. Využijte možnost přijet vlakem nebo na kole - hlídání kol zajištěno! Jako poděkování za příjezd vlakem či na kole dostanete poukázku na mošt zdarma. Pozor - v obci bude jednosměrný provoz směrem od Pitína! Prosím respektujte značení.

VSTUPNÉ NA AKCI JE 70 Kč za dospělého a 20 Kč za dítě.

Další informace: <http://hostetin.veronica.cz>

Ekologická poradna sdružení Calla

Mimo běžná témata ekologické poradny u nás můžete hledat pomoc v oblastech, na které se specializujeme:

Ochrana přírody a krajiny - odborná pomoc v oblasti biologie a ochrany přírody, chráněná území a péče o ně, územní a druhová ochrana přírody (se zaměřením na entomologii a botaniku), ekopedagogické využití chráněných území. *Za tuto oblast poradenství je zodpovědný Jiří Řehounek, volejte ho na telefon 384 971 934 nebo pište na e-mail: rehounekj@seznam.cz.*

Obnova těžbou narušených území - přirozená obnova těžbou narušených území (především ve šterkopískovných), poradenství při tvorbě rekultivačních plánů využívajících přirozenou obnovu, využití těžbou narušených území v druhové ochraně a ekologické výchově a ekologie obnovy (restoration ecology). *V této oblasti Vám poradí Jiří Řehounek, kterého najdete na telefonu: 384 971 934, ale spíše na e-mailu: rehounekj@seznam.cz.*

Trvale udržitelná energetika - poradenství občanům, obcím i občanským sdružením v oboru obnovitelných zdrojů energie, jejich možnostech, dostupnosti, podporách pro realizaci, legislativě apod. Právní a všestranná informační pomoc obcím, u nichž by mohlo být vybudováno konečné úložiště vysoce radioaktivních odpadů, archiv informací k jaderné energetice. *Pro odpovědi z oblasti energetiky se obračete na Edvarda Sequense na telefon: 384 971 932, e-mail: edvard.sequens@calla.cz.*

Poradenské hodiny pro veřejnost v kanceláři sdružení - Fráni Šrámka 35, České Budějovice:

Pondělí: 10:00 - 14:00 (především energetika)

Čtvrtek: 12:30 - 16:30 (především ochrana přírody a krajiny a ekologická obnova po těžbě)

Pozor, o prázdninách jsou poradenské hodiny zrušeny.

Osobní návštěva mimo poradenské hodiny je možná po předchozí domluvě. Využijte poradenství pomocí e-mailu: calla@calla.cz. Písemné spojení: Calla, Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice.

Zpravodaj **Ďáblík** pro své členy a přátele vydává:

Calla - Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381

Fax: 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz

Internet: <http://www.calla.cz>

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

*Uzávěrka dalšího čísla je do konce srpna 2012. Články posílejte na edvard.sequens@calla.cz. Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Všechna starší čísla občasníku **Ďáblík** najdete na webových stránkách sdružení Calla.*

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením!

Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme!

- ▶▶ Nechcete-li dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás okamžitě vyřadíme z adresáře. ◀◀
- ▶▶ Chcete-li se přihlásit k jeho pravidelnému odběru, pište na calla@calla.cz . ◀◀